

RUS TILI FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY METODLARDAN FOYDALANISH

Farg'ona — Temurbeklar maktabi harbiy akademik litseyi rus tili fani o'qituvchisi
Ilmidinova Gunnora Maxmudovna

Annotasiya: Ushbu maqolada rus tili dars mashg'ulotlarida zamonaviy metodlardan foydalanish haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Rus tili, ta'lim jarayoni, suhbat metodi, o'qitish metodikasi, metodlar, texnologiya.

Til barcha bilimlar va tabiatning kalitidir. Til deganda insoniyat jamiyatining barcha davrida mavjud bo'lgan ijtimoiy hodisalar tushuniladi. Tilning asosiy maqsadi (yoki funksiyasi) aloqa vositasi sifatida xizmat qilishdir. Til tafakkur, inson ongi bilan uzviy bog'liq bo'lib, fikr va tuygularimizni shakllantirish va ifodalash vositasi bo'lib xizmat qiladi. Sayyoramizda ikki mingdan ortiq til mavjud. Ular orasida rus tili eng ko'p gapiriladiganlardan biridir. Bu odamlar o'rtasidagi aloqada ishlatiladigan barcha til vositalarini o'z ichiga oladi. Biz hammamiz bilamizki, rus tili dunyodagi eng katta tillardan biri.

Bugungi kun o'qituvchisiga qo'yilgan talablardan biri ularning ta'lim jarayoniga tadbir etilgan, dunyo tajribasidan o'tgan va samara bergan metodlarni yaxshi bilishi va ularni amalda qo'llay olishidir. Buning uchun o'qituvchi doimiy ravishda izlanishi, o'rganishi va o'rganishlarini tajribada sinab ko'rish, o'zi ham ushbu metodlarga ijodiy yondashib o'zgartirish va qo'shimchalar kiritib borishi zarur. O'quv jarayonini tashkil etishda ko'plab ta'limiy metodlardan foydalanib kelinmoqda, ular orasida interfaol ta'lim va uning asosini tashkil etuvchi interfaol metodlar ayniqsa samarali sanaladi.

Zamonaviy ta'limning markazida o'qituvchining faoliyati turadi. Umuman ta'lim tizimida rus tilifani markaziy o'rinni egallaydi. Haqiqatni bilish vositasi sifatida rus tili nafaqat lingvistik bilimlarni, balki bolaning intellektual rivojlanishini ham ta'minlaydi, konseptual-kategorik apparatni shakllantiradi, mavhum fikrlash, xotira va tasavvurni rivojlantiradi. Rus tili o'qituvchisi faqat dars uchun rasmiy talablar bilan boshqarilishi mumkin emas. Uslubiy faoliyatini takomillashtirish uchun o'qituvchi rus tili darslarining an'anaviy va noan'anaviy shakllarini, ularning tipologiyasini, ta'lim tizimida darslarning o'ziga xos xususiyatlarini bilishi kerak. Dars-o'quvchilar o'rganilayotgan materiallarni (bilim, ko'nikma, dunyoqarash va axloqiy-estetik g'oyalar) o'zlashtirish maqsadida ta'limni tashkil etish shakli.

Rus tilini chet tili sifatida o'qitish turli o'qitish usullari va texnikasini talab qiladigan qiyin vazifadir. Yaxshi o'qituvchi o'quvchilarning tilni samarali o'rganishlariga ishonch hosil qilishi, shu bilan birga ularni jalb qilishi va motivatsiyaga ega bo'lishi kerak. Quyida rus tili fanini o'qitishda qo'llaniladigan interfaol metodlarning ba'zilar haqida to'xtalib o'tamiz.

Suhbat metodi bu - o'quvchi shaxsini g'ayaviy, ma'naviy, axloqiy jihatdan shakllantirishda o'qituvchining jonli so'zi eng ta'sirchan usullardan biri hisoblanadi. Suhbat

uchun mavzu tanlashda uning mazkur sinf o'quvchilari uchun har tomonlama mosligi, dolzarbligi muhim ahamiyatga ega. Suhbat davomida o'quvchilarga ularning o'z fikrini erkin ifoda etishlari hamda mustaqil fikr yuritishlariga imkon beruvchi savollar bilan murojaat etish juda muhimdir. Bu borada bahs-munozaraning ham katta ahamiyati bor.

Hikoya metodi bunda o'quvchilar odatda turli xil misollar bilan boyitilgan hikoyalarga qiziqishadi va ularni sevib tinlashadi. Ularga xalq o'tmishi, ertak qahramonlarining hayoti, ularning ko'rsatgan jasoratlari haqida sozlab berish mumkin. Shuningdek, ommaviy axborot vositalari, gazetalar, jurnallar, radio-televideniyaedagi malumotlar ham o'quvchilarni aslo befarq qoldirmaydi. Suhbat yokki hikoya mavzusining o'quvchilar tomonidan tanlanishi, ularning mazmunli va qiziqarli o'tishini ta'minlaydi. Buning natijasida o'quvchilar ilgari surilayotgan bu mavzuga e'tiborsiz bo'lishmaydi. O'z fikrlarini erkin ravishda bildira oladi. Bu esa fikrlarini rivojlanishiga olib keladi.

O'z-o'zini tarbiyalash metodi bu - o'quvchilarning o'zini o'zi idora qilish va o'quvchilarning turli organlari faoliyatida faol ishtirok etishni ta'minlash, ijtimoiy mavqeni oshirishning ta'sirchan vositasidir. O'z-o'zini baholash metodi bunda xatti-harakatlari, fazilatlari, xulq-atvorini tahlil qilish, asosida o'z shaxsiga baho berishga yo'naltirilgan faoliyat turi hisoblanadi. O'quvchi o'z-o'zini baholash qiyin, lekin ularni bunga yetarlicha tayyorlash mumkin. Buning uchun o'quvchi o'z burchini tushunishi, tahsil va tarbiya olish uchun sababli asos bo'lishi, ya'ni tarbiyalanishni xohlashi, o'z - o'zini takomillashtirishga intilishi lozim. Bu usul ularga o'zlariga chetdan turib, xolisona baho berishga yordam beradi.

Rag'batlantirish metodi bu - o'quvchilarning faoliyatiga, xatti harakatiga ijobiy baho berish, asosida unga ishonch bildirish, ko'nglini ko'tarish va ularni qo'llab- quvvatlash usuli hisoblanadi. O'quvchilaringiz rus tilini qanday qilib yaxshilay olishlarini so'raganda, ularga qanday maslahat berasiz? O'qituvchilar ko'pincha quyidagilarni maslahat berishadi: ko'plab rus tillarini tinglash, sozlarni tez-tez qayta ko'rib chiqish, tilni o'rganish va grammatikaning ma'noga qanday ta'sir qilishini tushunish. O'qituvchi juda ko'p yordam berishi mumkin, ammo o'quvchilar haqiqatan ham ilgarilab ketishlari uchun sinfda o'tkazadigan vaqt yetarli emas; ularga darsdan tashqari vaqtlarda ham ko'plab mashqlar kerak. O'qituvchi uchun o'quvchilar darsdan tashqari vaqtlarda nima qilayotganini ko'rib chiqish va rus tilini takomillashtirish bo'yicha ko'rsatma berish juda muhimdir. Bu uy vazifasini belgilashdan tashqarida va o'quvchilar har kuni rus tilida ko'nikmalarini rivojlantirish uchun foydalanishi mumkin bo'lgan vositalar va manbalarni o'z ichiga olishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, rus tilini chet tili sifatida o'qitishda tanlash uchun ko'plab samarali o'qitish usullari mavjud. Kommunikativ til o'qitish, vazifaga asoslangan o'quv, texnika vositalaridan foydalanish eng samarali usullardan hisoblanadi. Madaniyatni til o'qitishga kiritish o'quv tajribasiga yangi chuqurlik va ma'no qo'shishi mumkin. Yaxshi o'qituvchi o'z o'quvchilarning ehtiyojlarini aniqlab, ularning o'quv uslubi va ehtiyojlariga mos keladigan eng yaxshi o'qitish usullarini tanlashi kerak. To'g'ri o'qitish usullari yordamida talabalar boy va hayratlanarli til bo'lgan rus tilini samarali o'rganishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirzayeva F. Kasbiy fanlarni o'qitishda ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanish(uslubiy qo'llanma). Toshkent - 2013

2. Rus tilini o'qitishda ta'lim metodlari – тема научной статьи по наукам об образовании читайте бесплатно текст научно-исследовательской работы в электронной библиотеке КиберЛенинка (cyberleninka.ru)

3. Rus tili va nutq madaniyati: Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. L.A. Vvedenskaya,

L.G. Pavlova, E.Yu. Kashaeva, Rostov n / a: "Feniks" nashriyoti, 2001. - 544 b.

4. Rus tili va nutq madaniyati / I. A. Dolbina, T. A. Karpinets, O.A. Saltakova; Kuzbas davlat texnika universiteti, 2011 .-- 63s.

5. Джуманиёзова, Д. К. Rus tili darslarida o'qitishning nostandart shakllari va usullari / Д. К. Джуманиёзова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2022. — № 22 (417). — С. 673-675